

Nơi “Nguyên tiêu” đến sớm

Sau nhíp trống khai hội do lão đồng chí Phạm Văn Thành gióng lên thư thả 3 hồi 9 tiếng là không khí Hội Thơ trang trọng: Có mặt trống thiêng, nguyện với nhau/ Mưa tuôn, nắng cháy, chớ phai màu... Người cựu tù chính trị lao Vinh - lao Buôn Ma Thuột, “cây đa thiên tước 90 xuân” họ Phạm dẫn đầu đoàn người dự Hội thơ nhẹ nhàng, kính cẩn theo nhịp cầu thang nhà truyền thống của phường, lên tầng 2 thấp hương tường niệm các liệt sĩ. Lớp trên bát tuần có các cụ Nguyễn Huy Bút, “cựu học sinh Quốc học Huế - cựu công nhân Cứu quốc hoà xa”, nhà giáo lão thành Đại học Vinh Song Phan Phạm Huy Xí, cựu chuyên gia giáo dục ở Anggôla, người đã cất công dịch Nhật ký trong tù sang tiếng Bồ để góp phần tôn cao đắp dày nhịp cầu văn hoá - cách mạng giữa hai đất nước của hai lãnh tụ - hai nhà thơ: Hồ Chí Minh - Agôxtinhô Nêtô; cựu phó ty Giao thông - phó ty Thủy sản, một trong hai “chuyên gia Hán Nôm” của Câu lạc bộ Thơ Trường Thi, Nguyễn Đình Hồng; cựu chuyên viên tôn giáo vận, dân vận và Mặt trận Tổ quốc tỉnh Nghệ An Đặng Văn Trường. Lớp “em út” từ ngưỡng trên và dưới ngưỡng “xưa nay hiếm” có tới 30, bao gồm các nhà giáo, nhà báo, nhà chính trị, nhà khoa học, nhà binh... Hạ sao trên mũ, “treo ấn hồi hưu”, sẵn dòng nhiệt huyết Sống vui, sống khoẻ, sống có ích và tiếp tục cống hiến, họ tìm đến cùng nhau trong tổ chức tự nguyện “Câu lạc bộ Thơ Trường Thi”. Trường Thi trên danh mục tổ chức hành chính cấp phường mới xuất hiện từ 8-1982. Nhưng với tư cách, vị trí là nơi hun đúc, tuyển chọn, nguyên khí quốc gia ở khu vực bắc miền Trung, thì là nơi đặt Trường Thi Hương từ 1804. Đây là một trong ba chốn ở Đông Dương ra đời nhà máy xe lửa lớn nhất, đi liền đó là sự xuất hiện sớm và trên quy mô tập trung lớn một bộ phận công nhân đại công nghiệp, trí thức và công nhân kỹ thuật. Trong làn sóng Đỏ 1930-1931 dẫn đến cao trào Xô-viết Nghệ Tĩnh về vang oanh liệt nghìn thu, Trường Thi - Bến Thủy vinh dự được lịch sử chọn giao “Dậy trước - đi đầu”.

Làm gì và làm thế nào để góp chút hương trời, nhị đất trên nền tảng trầm tích văn hoá đã bị những cuộc bể dâu vùi lấp ngày mỗi sâu thêm, xa dần? Quân “triều đình” có việc to lớn, rộng khắp của “Triều đình”. Các “lộ” có trách nhiệm của các “lộ”. Phường xã, khối xóm không thể dựa dẫm, trông chờ. Vậy là, sức nhiều lo chuyện gánh nặng, đường xa. Tuổi già bàn nhau hợp lại, xâu nối dần, lo chuyện Nhân tâm xứ sở trường miên lạc/ Địa mạch Trường Thi vĩnh thế bồi. Kịu kịt túi thơ, vắn với luật/ Nghinh xuân nhớ mãi khúc Nguyên tiêu,. Các cụ Trần Lê Xuân (nhà giáo), Phạm Xuyên (nhà binh), Đặng Văn Trường (dân vận) đi từng ngõ, bày tỏ ý kiến với từng người.

Từ vài ba, lên năm, bảy, chín mươi. Cứ thế mà nên một Tổ ấm ngày nay: Già, trẻ, nữ, nam, thơ mới, thơ truyền thống, chữ Nho, chữ Quốc ngữ, “mùa vụ” có, “lưu niên” có. “Cây nhà, lá vườn”, hăng cứ “tự sản, tự tiêu” cái đã. Cái khó là làm sao dưỡng nuôi, phát triển, thu hoạch được từ cây quả vườn nhà, khi mà mọi cuộc mưu sinh đều được hạch

toán thành lạng, thành lô, tính cây, tính chỉ. Chí ít thì cũng phải “mì ăn liền”. Mặc dù không ai phủ định văn hoá là mục tiêu, là động lực là nền tảng v.v nhưng thực tế, đây vẫn coi như “chưa có, nỡ chết ai”. Bởi vậy, bên cạnh việc động viên nhau làm cái việc lạng thăm: Tầm xuân đến thác vẫn còn tơ, góp phần hơi sức: Cưỡi sóng, băng thuyền, dìm thác lũ/ Đò đèn, chắc lái, vượt trùng dương, suốt 10 năm qua, Câu lạc bộ thơ Trường Thi đã đưa vào tâm thức, nề nếp: Nào ai vui hội, vui hè/ Nhớ ngày khai hạ mà về Hội Thơ. Cứ đúng mừng Bảy, tháng Giêng âm lịch, nổi trống Hội Thơ. Lãnh đạo Đảng và chính quyền đưa vào Lịch công tác. Từ ngày có Ngày thơ Việt Nam ngày Hết th - Mồng Xuân, Mừng Đảng phường Trường Thi (thành phố Vinh) được địa phương xác định là Ngày Thơ Việt Nam ở cơ sở. Có nên chuyển vào đúng Nguyên tiêu hay không? Không nên. Vì mấy lẽ:

1. Đây là một lễ Tiên thường của Nguyên tiêu. Làm tốt, làm sớm trước “chính viên” ít ngày là cơ sở thuận lợi cho Nguyên tiêu ở cấp trên có “cốt vật chất” từ cơ sở, tạo tiền đề góp “mâm cỗ” văn hoá phi vật thể cho Ngày Thơ.

2. Đã thập kỷ nay hình thành nề nếp rồi, không nên đảo lộn. Hơn nữa, dẫu không dám nhận là đã thể hiện đầy đủ nội dung, yêu cầu thực sự sâu sắc của Nguyên tiêu, song cũng có thể nói Xuân, Đảng, sự nghiệp đổi mới gắn với con người - mảnh đất Trường Thi đã luôn thường trực trong ý tưởng, việc làm.

Trong điều kiện không có danh mục trong tổ chức của hệ thống chính trị, “cơ nhà việc CLB” đều đều hàng năm cho ra mắt một tập Đất Trường Thi, Tết nào cũng có một chương trình thơ biên tập, in ấn xong trước 30-12 âm lịch, tự ban chủ nhiệm chuyển tận đến các ban Thơ, các khối phố kịp sử dụng trong mừng Xuân, “hiển lão” chiều mồng 4, âu cũng là một dấu ấn đáng định hình. Chưa kể những tập san tổng hợp về truyền thống phường, đặc san Tuổi lên 10 của CLB, “đặc san CCB” đặc san Người Cao tuổi, được đánh giá cao, đều do thành viên CLB đứng mũi, chịu sào.

Vậy thì cứ coi như Nguyên tiêu đến sớm làm lễ Tiên thường...

(Phụ bản Thơ - Báo Văn nghệ)